

Universitätsbibliothek Paderborn

**Jncipit solemne opus expositionis Euangeliorum
dominicalium tocius anni reuerendi magistri Alberti de
Padua ordinis frat[rum] heremitaru[m] sancti Augustini**

Albertus <de Padua>

VIme, 1480

Tertia pars

urn:nbn:de:hbz:466:1-30888

lxiii

dem finem vite eterne. sicut em̄ homo nō debet seipsum diligere amore carnali sed spūali in deum. et ad vitam eternā. sic vnum quēq; debet amare hominē. xp̄m vero hominē qui excellētissim⁹ proximus est. debet plusq; se diligere. vñ dī q̄ amicabilia q̄ sūt ad alterum determinantur ex amicabilibus que sunt ad seipsluz Quarto ponitur commendatio istius responsioris: dixitq; illi. recte respondisti. rectum est cuius medium non discrepat ab extremis. extremavero dilectionis creator ē et creatura. quia ve- ro respondit dilectionem proportionabiliter tribuens deo et proximo. ideo recte respondisse dicitur. Deinde xp̄us satissim⁹ p̄me questionem. qua dixerat legisperitus. quid faciendo vita eterna possidebo. ex verbis eius dat solutionem: hoc fac: deum et proximum diligendo. et dicit fac. quia non sufficit diligere. nisi ope re dilectionis demonstretur. probatio em̄ dilectionis exhibitio ē operis: et viues. dupliciter anima vivit: caritate et carnahter: quia caritas est meritum eterne vite. et iterum formaliter. quia eatis p̄fcta que nunq; excedit est vita beata. nā vt dicit Ber. plus est anima vbi amat q̄ vbi animat. et ideo si amando fuerit in deo qui est vita essentia. consequens est q̄ ipsa anima viuet vita perpetua.

Tertia ps. : 3

Ercio cum dicitur. Ille autem declarat. quis sit proximus quem homo sicut seipsum debet diligere. a ea facit. p̄mo em̄ ponitur legisperiti interrogatio: ille at volens seipslū iustificare. id ē seipslū volens iustū ostendere: dixit ad ihesum. et quis est proximus meus: laudatus em̄ a salvatore q̄ recte respondisset. prupit in supbīa ut dicit Ciril his. nullū sibi putans esse proximū quasi nullus sibi possit in iustitia et legis noticia separari. Sed vt dicit Tho. salvator nō adib⁹ bus aut dignitatib⁹ determinauit proximū h̄ natura.. q̄uis igit̄ iustus esset legisperitus q̄uis doctus et q̄uis rex et maice hoib⁹ etiā quicq; paup miser et abiectus proximus eius erat. Secundo declarat xp̄s in parola quis sit proximus noster que parola tria dñinet. s. hominis casum infelicem denegati auxiliū. et impensū illi subsidium dicit ergo: suspiciens autē: id ē supius asperciēs ihesus dixit: iō supius aspergit. qui de rebus magnis locutus erat. vñ sez humanū genus descendērat: cum recidit p̄ peccatum homo quidā. Aug. homo iste Adam intelligit in humano genere. cuim hominis miserabilis casus quo ad septem icommoda describitur. primo considerando vnde lapsus est: descendebat: humiliatus et miser factus per peccatum. et vt dicit Theophilus non dicit descendit: sed descendebat semp em̄ humana natura ag-

Sermo

inferiora tendebat. et nō in pte sed in toto: ab iherlm. que inter-
pretat visio pacis. secunda conditio miserabilis est quo deuenit.
in iericho: que luna interpretatur. ad l̄am autē ut dicit Basilus
iherlm sita est in acumine montis. iericho vero stinet duallia pa-
lestine. Et attende quid descendendo homo pdiderit in quo deue-
nerit. et sunt quatuor. iherlm em̄ que est visio pacis reliquit: si
gnificat paradisum. vbi quicquid videbat erat sibi pacificū. ni
hil em̄ poterat sibi nocere. Job. 5. bestie agri pacifici erant tibi:
eiectus vero de iherico. in mudum istū. qui est istabilis quemad-
dū luna. ppter qd̄ homo mundanis attritus aduersitatib⁹ nūqz
in eodē statu pmanet. Item iherlm vnde homo cecidit ī mortali-
tate significat. quā homo possidens. ī plena animi & corpis pace
erat. nunqz em̄ hōꝝ duoz facta fuisse dissolucō. h̄ peccādo deue
nit ad mortalitatem. q̄ p lunā intelligit qz crescit & deficit donec
non appareat. Item cecidit homo avisione claritatis dei. q̄ ē pax
nostra et deuenit in tenebras ignorancie vbi si aliqud sibi fulget
est lumen tenebris mixtū. sicut lumen lune. Itē cecidit hō a be-
atitudine q̄ est q̄es et pax mentis. ī miseras vallis lacrimarū
innumerabiles. q̄s luna sua mutatione significat. Terco hominis
tangit ifelicitatē: et incidit in latrones. Amb. q̄ sunt isti latro-
nes nisi angeli noctis et tenebrarū. relicto igit̄ angeloz et bea-
toz consortio iadīc peccans homo in demona latrones q̄ mei/
Quartā adiungit miseriā: qui ēc despoliauerunt eū: b̄m Aug.
morū ornamenti vel vestimentū imortalitatē. aut b̄m Am. absti-
lerunt vestimenta gracie: q̄ accepteram⁹. et hoc vestimentū fuit
originalis iustitia. & vestis mnoetie. p q̄ fecit sicuꝝ pizomata. h̄
deus dedit postea tunicas pellicas. Quintā adiungit miseriā: &
plagis impositis: plage dicunt peccata b̄m Bed. qz his nature
humane integritas violat. quibus plagis vulneratū est bonus
possibilitatē liberi arbitrii. quib⁹ vulnerib⁹ plagat⁹ nascit̄ q̄li-
bet homo. Sextā addit. hōis miseriā: abierūt: relinqentes eū vi-
nutum ea in quib⁹ peccare eum fecerunt. h̄ em̄ facit dyabolus:
qz cū deceperit hommē eū atenuit. sed nec sibi tradit: que dare
videbatur. Septimā adiungit infelicitatē. seminiuo relicto: ecce
paulū: seminiu⁹ autē est homo p̄ p̄tē quadruplicē. p̄mo b̄m
aug. qz ex pte qua p̄t aliquā dei cognitionē habē vuit. ex pte
q̄ p̄tē p̄mimur mortu⁹ ē. Itē b̄m eundē. licet homo habeat vi-
talem motum liberi arbitrii. quia tamen ex se non sufficit redire
ad vite eterne agenda opera: seminiuus est. Item b̄m Tho. me

lxiii

dietas hominis post p̄c̄m v̄iuit. sc̄z anima medietas vero mori/
tur. sc̄z corp̄. quoꝝ vtrumq; semp vixisset si non peccasset. Ite
b̄m eundem natura humana put erat in adam tota erat mortu
a iusticie. prout vero eaꝝ viuificanda erat in xp̄o. sic viuebat.
vnde semiuiuꝝ erat homo. R Secundo h̄c p̄bola atinet
de negatum subSIDIū huic vulnerato. ab eis qui maxime subuei/
re debuissent. ex quib⁹ b̄m carnē erat iste plagat⁹ sc̄z iudeis. q̄
ruꝝ unus sacerdotii dignitati alter leuitici ordinis officio apliꝝ
misereri debuisset. vnde dicit: accidit autem sacerdos quidā: in
quo intelligitur antiqua legis sacerdotiū: descendere eadē via
q̄ omnes quotq; sancti c̄ptimūq; dignitate exaltati: descendere/
runt per viam p̄c̄tia primis parentib⁹. et q̄ p̄c̄tores erant: iō
saluari non potuerunt: et viso eo: quia lex dedit sacerdotibus
noticiam culpe primi parentis: p̄terit: quia grām saluatiois da/
re non potuit. qm̄ vt dicit Tho. venit lex et stetit vsc⁹ ad tem/
pus p̄fixum. deinde non valens curare hominē abiit. Deinde
adducit alteriꝝ negligētiā: simulēt et leuita: in quo legis mi/
sterium vel tempus p̄phetarꝝ intelligitur: cum esset secus: id est
inxta: locum: vbi ille vulneratus infelicitate iacebat. secus quidē
erat. quia omnes in eadē valle miserie fuerunt: et videret: q̄a
et ipse culpā agnouit: pertransiit: quia nec legis sacrificia nec
p̄phetarum preces subuenire potuerunt. sed transferunt omnia
tamq; iutilia. Tercio ponitur quis q̄liter humano generi vul/
nerato subSIDium p̄stiterit: samaritanus autem quidā: iste sama/
ritanus est xp̄us. nā samaritan⁹ custos m̄p̄tēt. custodit autē
domini omnes diligentes le. qui venit in carnē. vt infirmū vul/
neratū custodiret. et numerā c̄pta pro nostra liberatione iste sa/
maritanus fecerit. primū est: iter faciens: Tho. quasi ex p̄posi/
to hoc statuens. vt nos curaret. factus est p̄ nobis viator: qui
erat comprehensor. Et attende qz l̄z faceret iter. nō tñ eadē vía
descendit qua ceteri qz solus ipse sine p̄c̄to de v̄gine nat⁹ i hūc
mundū descendit. Ite venit secus eū: vel vt habet alia l̄fa secus
vīā. venit quidē secus hoiez vulneratis p̄c̄to. quia apparuit in si
militudinē carnis p̄c̄ti. et tñ p̄c̄toriq; adscēdit. vt amic⁹ pub/
licanorum et peccatorꝝ fuerit dictus. Item aliud beneficium. et
videns eum: non horrut pius medicus n̄ra feda sp̄tere Eze.
17. transiens p̄ te vidi t̄ conculcarī in sanguine tuo. Item aliud
bñfi⁹. mia mot⁹. Mu. iō mia mot⁹ ē qz in eo nullū iueit meitsū
q̄ eēt dignus curari. h̄ de peccato damnauit peccatum in carne.
Item aliud beneficium: et apropians. Auguſti. nihil est hoib⁹
deo remoti⁹. nō locc. h̄ dissilitudine qz ipsi mortales a p̄c̄toes

Sermon

deus vero immortalis et iustus. volens igit̄ deus nobis esse xp̄i
qui. non assumpsit utrumq; malū n̄m. sed mortem nō peccatū
quia liberatore m̄diguisset. vt ergo non esset qđ nos sumus: h̄
p̄e nos mortalitatem eandem sustinens. et passiones voluntate
quas nos patimur absq; tamen p̄c̄to. Item aliud beneficium
alligauit vulnera ei⁹: hoc alligatio est p̄c̄to cohibito. vñ Am-
bro. constringit vulnera austeroe precepto. vel dici potest: qđ
alligauit. / vulnera homini inflicta. septē ligamentis sacramen-
toꝝ. vulnus somnis baptismo. vulnus timiditatis confirmati-
one. vulnus odii eukaristia. vulnus peccati p̄ma. vulnus di-
plicente m̄rimonio. vulnus ignorancie ordine. vulnus reliqua
rum peccati. extrema vñtione. L Item aliud beneficium
infundens oleū: datis austeroibus preceptis infudit māsuetu-
dinem oleū. ad mitigandum dolorem vulnerꝝ. vt est illud mat-
ti. venite ad me omnes qui laboratis et onerati estis. et ego re-
ficiam vos. Itē aliud beneficium: a vinum: infundit hoc vñ mu-
nī Cr̄so. sanguis dīmī passionis. cuius effusione semiuius fuscus
tatus est: sicut legitur de pellicano qđ mortuus filiis sanguinem
proprium infundit: vt reuictant. Item aliud beneficium
et imponens illum in iumentum suum: caro cr̄sti iumentū est.
quasi iumentum. qua sum⁹ adiuti. qui p̄ nos surgere nō po-
teramus. cui iumento sumus ipositi vñ Aug. p̄ fidem incarnati-
onis. quaz credim⁹. vel vñ Ambro. iumento cr̄sti sumus iposi-
ti. quia peccata nostra ipse pertulit in corpore suo sup̄ lignum:
vel vñ Thyo. iumento xp̄i sumus impositi. qđ p̄cipatione cor-
poris sui iorporati sumus ei. et facti membra ipsius. M
Itē aliud bñficiū: duxit instabulā: stabulū sic dicit eo qđ ibi sit
statio boum vbi viatores sua deponunt sarcina. et animalia re-
ficuntur. qđ stabulū significat eccl̄ia in qua residet doctores. et
deponunt onera peccatorꝝ. ac lassati quiescent et reficiunt vbo
vite. nemo vero hoc ingredit̄ vt dicit Be: nisi ductu xp̄i. Item
aliud bñficiū: et curam eius egit. licet ei ei sit cura de omnibus.
maxime tñ diligenter adhibuit curā. qđ saluare homo. phis-
cus nodua. adhibens p̄ficia. tanq; bonus infirmarius. Itē ali-
maritano diutio in terris manere redeundū erat vnde venerat:
reliois. qui bñ alter dñ. qm̄ dies prior passionis fuerat tristis:
sed de isto dicitur exultemus et letemur in ea: protulit duos de-
narios: duo denarii sc̄m Ambro. duo sunt testamenta. in qui-
bus est ymagō dei impressa quoꝝ valoꝝ est obseruaē dēcē legis

lxviii

precepta. Vnde huius Aug. duo denarii duo sunt caritatis precep-
ta. aut pro nissio vite presentis et future Vnde huius Orige. duode-
narii sunt scientia scripturarum et auctoritas ecclesie: a dedit sta-
bularius: stabularius est quilibet ecclie rex: cui dant a xpō du-
o denarii superdicti. ut eorum precio agat curā hominis vulnerati: et
ait curā illius habe: hoc dixit petro. Io. vlt. pasce oves meas:
pter quā causam sacerdotes curati dicunt. Item aliud beneficium
et quodcumq; ergauens. ille erogat quā data sibi distribuit. sed
superrogat. qui aplius dat q; accepit. ad sanandum vero homines
superrogat preceptis addendo silia scripture addendo expositio-
nes: ego cum rediero: Ambro. qn̄ reuerteris dñe mis̄ m die in-
dicai. erit em temp⁹ quādo omnia ea caro te respiciet reuertente.
reddā tibi: fiet retributio prelatis ecclie de labore quē habue-
rūt i sollicitudinē subdit⁹. 2. Thi. 4. reposita est mihi corona
iusticie quā reddet mihi dñs in ille die iustus iudex. in quibus oī-
bus numerantur. 13. beneficia grā samaritani ipsa. ut genus
humanum sanaret. Tercio ponitur istius pabole applicatio ad
ppositum. quās hōrum trium videtur tibi proxim⁹ fuisse illi q; inq
dit in latrones. at ille dixit non quidē sacerdos aut leuita. qm̄
am ut dicit Cr̄. multilis est sacerdoti dignitas et legis scientia
mis̄ per bona opa affirmantur. sed ille fuit proxim⁹. qui fecit mi-
sercordiā in illum. omnes quidē et sacertas & lenitas et samari-
tanus proximi erant lege natuē. sed solus samaritanus etiā mi-
serationis beneficio fuit proximus. Vnde satissacit illi questio-
ni: et quis est proximus meus dicens. et ait illi ih̄sus. vade. cō
passionis affectu: et tu fac similiter: quasi dicat. petis a me q; s̄
sit tibi proximus Respōdeo. quia qui unq; indiget sibi miserei
sue gentilis. sue p̄tor est tibi proximus. vnde Am. nō cognos-
cio facit proximū. sed misericordia. quia mis̄a est huius naturam. mi-
hil em tam huius naturam q; absortē iuuare nature.

In festo nativitatis beate virginis. In-
troductio sermonis: lxviii.

A
Iber generationis ih̄su christi filii dauid filii abraham. Mat. 1. hoc idem sed alio ordine legit
Lu. 3. Cr̄. non estimes inquit te p̄ua audire. q̄i
audis hanc generationem. valde enim est inef-
fabile: q̄i deus ex muliere nasci dignatus est &
homines p̄genitores habere. ineffabile quidem est. qz preter na-
ture ordinē vt virgo generet. est sup̄ humanaā investigationeꝝ
vt deus sit homo qui generat et est sup̄ nr̄e originis aditionē.
vt sanctus factoz generetur. qz oēs i p̄ctis accepti sumus nos.